

EINDRAPPORT WIJKGERICHTE AANPAK VENLO

INHOUDSOPGAVE

1	MANAGEMENTSAMENVATTING	3
2	ALGEMEEN	5
2.1	AANLEIDING	5
2.2	DOEL VAN HET PROJECT	6
2.3	LOOPTIJD VAN HET PROJECT	7
2.4	OPERATIONEEL PROJECTLEIDER EN BIJBEHORENDE ORGANISATIE	7
2.5	DEELNEMERS	7
3	OPZET EN UITVOERING	9
3.1	COVID-19	11
4	RESULTATEN	12
5	CONCLUSIES	14
6	BORGING	16
6.1	HET BELANG VAN INFORMATIEDELING EN -ANALYSE	16
6.2	HET BELANG VAN EEN CORRECTE BRP	17
6.3	HET BELANG VAN INTEGRALE SAMENWERKING	17
	BIJLAGE 1 FINANCIËLE RESULTATEN PARTNERS	19
	BIJLAGE 2 AANBEVELINGEN	20

1 MANAGEMENTSAMENVATTING

Van 1 januari 2021 tot 1 juli 2022 heeft in Venlo het project Wijkgerichte Aanpak Venlo (WGA Venlo) gelopen. De aandacht binnen dit project werd gericht op de wijk Klingerberg in stadsdeel Blerick.

VNG Naleving heeft gemeente Venlo begeleid bij de totstandkoming en uitvoering van dit project dat onder de vlag van het LSI-convenant werd uitgevoerd.

De WGA is gericht op het tegengaan, voorkomen en terugdringen van, belasting- en premiefraude, misbruik en/of oneigenlijk gebruik van toeslagen, uitkeringsfraude, overtredingen van arbeidswetgeving en daarmee samenhangende misstanden. Naast de doelstellingen genoemd in het LSI- convenant zijn binnen WGA Venlo 'samenhangende misstanden' benoemd te weten: adres- en woonfraude.

De samenwerking met partners in het uitoefenen van toezicht binnen de WGA biedt meer mogelijkheden om te komen tot duurzamere oplossingen die de leefbaarheid in de wijk ten goede komen. Het achterliggende doel van WGA Venlo is dan ook het verhogen van de veiligheidsbeleving en het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk.

In de voorbereidingsfase zijn door alle deelnemende partners signalen aangedragen, dit heeft geleid tot een selectie van 82 adressen waarop gezamenlijk is gekeken naar mogelijke interventies. Gedurende de operationele fase van het project vonden 9 casustafels plaats. Tijdens deze casustafels werd door het projectteam geselecteerde adressen besproken en aangevuld met de laatste informatie en beoordeeld of deze adressen vervolgens tijdens de controledagen voor een controle in aanmerking kwamen.

Gedurende de looptijd van het project zijn er 7 controledagen geweest, waarbij de samengestelde teams, locatiebezoeken hebben afgelegd in de wijk. In totaal zijn 47 adressen bezocht. De controles zijn altijd in koppels uitgevoerd. Leidend hierbij was welke organisatie het meeste belang had bij de uit te voeren controle. De resultaten uit de controles werden, daar waar nodig en mogelijk, gedeeld met belanghebbende partners. De aanpak van aangetroffen misstanden zijn door elk van de belanghebbende ketenpartner naar eigen belang en op basis van eigen taken en bevoegdheden uitgevoerd.

Het totale nadeel, opgebouwd uit terugvorderingen van onterecht verkregen uitkeringen, opgelegde boetes, correcties van de diverse toeslagen, naheffingen en besparingen door het beëindigen van uitkeringen bedraagt € 68.208. In één casus heeft Toeslagen naar aanleiding van een correctie € 606 uitbetaald. Naar aanleiding van bevindingen tijdens de controleavonden zijn er acht handhavingstrajecten in het kader van bouw- en woningtoezicht opgestart en hebben er veertien wijzigingen/ inschrijvingen, dan wel voornemens tot inschrijvingen, plaatsgevonden in de BRP. Naast deze objectieve

resultaten zijn ook resultaten behaald op het vlak van integrale samenwerking. Hoe die samenwerking te bestendigen na dit project zal nader onderzocht moeten worden.

Ondanks dat doelen (deels) zijn behaald is het een feit dat het aantal signalen is achtergebleven bij de verwachtingen bij de start van het project. De uitvoering van het project vond plaats onder een ongelukkig gesternte. Diverse bijzondere factoren, waaronder de Covid-19 maatregelen, hebben het project(resultaat) (mogelijk) negatief beïnvloed. Het is echter complex om aan te geven waartoe die afzonderlijke factoren hebben geleid.

2 ALGEMEEN

In het projectplan is opgenomen dat er na de operationele fase van het project WGA Venlo via het Regionaal Platform Fraudebestrijding (RPF) aan de Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI) een eindrapportage wordt aangeboden. Door middel van deze eindrapportage wordt uitvoering gegeven aan voornoemde afspraak.

In het projectplan is opgenomen dat er na de operationele fase van het project WGA Venlo via het Regionaal Platform Fraudebestrijding (RPF) aan de Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI) een eindrapportage wordt aangeboden. Door middel van deze eindrapportage wordt uitvoering gegeven aan voornoemde afspraak.

2.1 AANLEIDING

De gemeente Venlo heeft nadrukkelijke aandacht voor de versterking van de leefbaarheid en verhoging van de veiligheidsbeleving in wijken en buurten. Met name in die wijken die op basis van de wijkanalyse, de leefbaarheidsmonitor en de Veiligheidsmonitor de grootste opgave hebben. In die wijken is sprake van sociaal-maatschappelijke problematiek die gepaard gaat met overlast, (ondermijnende) criminaliteit, misbruik en oneigenlijk gebruik van voorzieningen.

Eén van de activiteiten die de gemeente Venlo verricht in het kader van het veiligheidsbeleid is de periodieke integrale controle. Het gaat om een gezamenlijke (en/of afgestemde) controle in het kader van verschillende gemeentelijke taakvelden. Het hebben van een goede informatiepositie en op basis daarvan handelen is daarbij van belang. De gemeente Venlo realiseert zich echter dat het gemeentelijk handhavingspalet alléén onvoldoende mogelijkheden biedt om te komen tot duurzame oplossingen die de leefbaarheid in de wijken ten goede komt. Er is behoefte aan een grotere slagkracht van de handavingsinzet. Gemeente Venlo heeft dan ook de wens om samen te werken met partners in het uitoefenen van toezicht en heeft om die reden VNG Naleving benaderd voor een project wijkgerichte aanpak.

Een aantal wijken in Venlo scoren beneden gemiddeld wat betreft veiligheid en leefbaarheid, waaronder de wijk Klingerberg. In de wijk wonen relatief veel kwetsbare inwoners, met veel vroegtijdig schoolverlaters en een hoog gebruik van uitkeringen. Er is sprake van relatief veel sociale overlast en minder gemeenschapszin. Dergelijke problematieken zijn meestal goede voorspellers van misbruik van voorzieningen, criminaliteit, verwaarlozingen en gevoelens van onveiligheid. En dat gaat ten koste van de leefbaarheid.

Binnen de reeds beneden gemiddelde leefbaarheid van deze wijk, is de leefbaarheid in de buurt Klingerberg-Zuid opnieuw te kwalificeren als beneden gemiddeld en daarmee als zorgelijk.

2.2 DOEL VAN HET PROJECT

Het achterliggende doel van WGA Venlo is het verhogen van de veiligheidsbeleving en het verbeteren van de leefbaarheid in wijken. Door als overheid vastberaden, vasthoudend en effectief fraude, overlast en criminaliteit aan te pakken, is de verwachting dat het vertrouwen van de samenleving in de overheid groeit en daarmee ook de betrokkenheid en bereidheid onder bewoners en ondernemers om zelf te investeren in veiligheid en leefbaarheid. Het LSI-project kan worden gezien als deelproject van een brede wijkgerichte aanpak van de wijk Klingerberg met als overkoepelend doel het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk. Alleen in samenhang kunnen problemen worden aangepakt.

De LSI-doelstellingen zijn het voorkomen en terugdringen van:

- Belasting- en premiefraude,
- Misbruik en of oneigenlijk gebruik van toeslagen;
- Uitkeringsfraude;
- Overtredingen van arbeidswetgeving;

Naast deze doelstellingen uit het LSI- convenant zijn hiermee samenhangende misstanden zoals bedoeld in artikel 2 van het convenant te benoemen, te weten: adres- en woonfraude:

Adresfraude: De gemeenten zijn eindverantwoordelijk voor wat betreft de betrouwbaarheid van de BRP. De overheid gebruikt de BRP om een groot aantal van haar wettelijke taken uit te voeren. Onjuiste registratie kan leiden tot misstanden op een breed vlak, waaronder adresfraude. Adresfraude betekent voor zowel gemeenten als diverse partners zoals bijvoorbeeld Belastingdienst, UWV, SVB en DUO een risico. De aanpak van adresfraude is dus meer dan alleen een probleem voor de gemeente.

Woonfraude: Onder woonfraude worden alle vormen verstaan van onrechtmatige bewoning, onderhuur, onrechtmatige onderhuur, onrechtmatig gebruik en overbewoning van de woning. Woonfraude heeft veel raakvlakken, met het hiervoor genoemde thema adresfraude. Ook huisvesting van illegalen in leegstaande panden valt hieronder. In 2007 heeft de minister van SZW illegale bewoning als thema benoemd voor de inzet van de Landelijke Stuurgroep Interventieteams.

Naast deze doelen biedt de aanpak binnen het project een kans om, mits daar een wettelijke grondslag voor is, bij bewoners achter de voordeur te komen en zicht te krijgen op onderbenutting van voorzieningen (zoals bijzondere bijstand, zorg-of huurtoeslag en schuldhelpverlening) en eventuele (meervoudige) problematiek. In die gevallen worden bewoners toegeleid naar passende (zorg)ondersteuning. Zo kan het project een bijdrage leveren aan een beter toekomstperspectief van (kwetsbare) inwoners. Maar ook om

verder afglijdend gedrag met risico's ook voor regelnaleving en hogere maatschappelijke kosten te voorkomen.

Tot slot verwacht gemeente Venlo dat met de uitvoering van dit project belangrijke ervaringen kunnen worden opgedaan op het gebied van informatiedeling en -analyse (met het oog op een goede bestuurlijke informatiepositie) en integrale samenwerking.

2.3 LOOPTIJD VAN HET PROJECT

De looptijd van dit project was twaalf maanden. De operationele fase was gepland van 1 januari 2021 tot 1 januari 2022. Door uitloop van het schrijven van de DPIA en door de Covid-maatregelen is er vertraging opgetreden. De operationele fase is uiteindelijk in juli 2021 van start gegaan. Het project is, met toestemming van de LSI, verlengd met een half jaar tot 1 juli 2022.

2.4 OPERATIONEEL PROJECTLEIDER EN BIJBEHORENDE ORGANISATIE

De gemeente heeft een operationeel projectleider voor de duur van het project aangewezen. Door de deelnemende convenantpartners werden projectverantwoordelijken aangewezen. De operationeel projectleider formeerde via hen een werkgroep. De werkgroep was verantwoordelijk voor de voorbereiding, uitvoering en afhandeling van de waarnemingen ter plaatse (WTP's).

Daarnaast is een stuurgroep opgericht bestaande uit (gemandateerde) beslissingsbevoegden van de deelnemende partners. De operationeel projectleider organiseerde het overleg met de stuurgroep wanneer de voortgang en de ontwikkelingen daartoe aanleiding gaven. Deze stuurgroep is drie keer in een digitale vergadering bij elkaar geweest.

2.5 DEELNEMERS

De deelnemende partners¹ in dit project waren:

- Gemeente Venlo:
 - Team Veiligheid en Wijkgericht Werken
 - Team Levenszaken (BRP)
 - Team Toezicht en Handhaving
 - Team Maatschappelijke Ontwikkeling
 - Team Werk
 - Team Rechtmatigheid Sociaal Domein
 - Team Sociale Wijkteam
 - Team Communicatie
- Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)
- De Nederlandse Arbeidsinspectie

¹ Niet alle genoemde partners waren in eerste lijn betrokken bij het project en deelden signalen of informatie. Sommigen waren enkel betrokken waar dit nodig werd geacht en wettelijk mogelijk was.

- Belastingdienst MKB
- Toeslagen
- Sociale Verzekeringsbank (SVB)
- Politie
- Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM)
- Openbaar Ministerie (OM)
- Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) (deelname tot 1 januari 2022)

Naast de deelname van LSI-partners is met het oog op een zo duurzaam mogelijk resultaat ook deelname van overige partners verkend. Gelet op het belang van woningcorporaties Antares en Woonwenz zijn deze aan het project verbonden. Voorafgaand aan het project zijn zij gewezen op het project en de mogelijkheden om hiervoor signalen via de gemeente aan te leveren.

3 OPZET EN UITVOERING

Venlo is eind 2020 aangesloten bij het convenant van de Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI): 'Samenwerkingsovereenkomst voor Interventieteams 2017'. Kort daarna werd het lokaal projectplan goedgekeurd door het Regionaal Platform Fraudebestrijding (RPF) Zuid-Oost Nederland.

Door gemeente Venlo is vervolgens een data impact assessment (DPIA) uitgevoerd. Het DPIA heeft er o.a. toe geleid dat een aanvullende werkinstructie voor de projectleiders is opgesteld waarmee nader invulling werd gegeven aan de in artikel 26 van de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) neergelegde verplichting voor partijen om op een transparante wijze hun samenwerkingsafspraken en hun verantwoordelijkheden jegens elkaar en jegens betrokkene vast te leggen. Daarmee dienden de projectleiders zich niet alleen te houden aan de regeling van de bescherming van persoonsgegevens van betrokkenen zoals opgenomen in hoofdstuk 4 van het landelijk projectplan, maar ook aan de werkinstructie ter uitvoering van zijn/haar taken binnen het project.

Vanwege het uitvoeren van het DPIA en de vertraging die daarbij is opgelopen heeft het college van burgemeester en wethouders van gemeente Venlo pas in juni 2021 haar goedkeuring aan het project kunnen geven. Ook de Covid-19 maatregelen leidden tot vertraging. Een verlengingsverzoek tot 1 juli 2022 werd door de LSI goedgekeurd. De operationele fase werd uiteindelijk op 1 juli 2021 ingeluid door middel van een aftrapbijeenkomst waarbij de wethouder Leefbaarheid het startschot gaf.

Bij de start van het project is het project middels een, met alle partners afgestemd, persbericht gecommuniceerd op de gemeentelijke website (bedoeld voor pers en inwoners) waarin de doelstellingen van het interventieteam benadrukt werden. Daarnaast is er gedurende project aandacht geweest voor communicatie over het project. Zo zijn er persberichten uitgegaan over het verloop van het project en resultaten tijdens controledagen en heeft de wethouder twee interviews gegeven ten behoeve van bestuurlijke magazines.

Na vaststelling van het projectplan en de goedkeuring door het RPF is de projectleiding gestart met het verzamelen van signalen zowel intern binnen de gemeente als ook vanuit partners. Alle adressen die ingebracht zijn in dit project, zijn voortgekomen uit risicoanalyses die de partners onder eigen verantwoordelijkheid in hun ter beschikking staande systemen hebben uitgevoerd. Hier is door de projectleiding geen invloed op uitgeoefend. Door UWV, SVB, Toeslagen en de gemeente zijn signalen ingebracht in het project. De politie heeft vanwege het ontbreken van wettelijke mogelijkheden geen signalen ingebracht. Er zijn ook geen signalen ingebracht door de Belastingdienst MKB.

Het projectteam, bestaande uit de gemeentelijk projectleider(s) en de projectondersteuner met begeleiding door de adviseur van de VNG, selecteerde de te onderzoeken adressen. Dit werd gedaan door de signalen samen te voegen op basis van adres en hier een selectie te maken waarbij er meervoudig belang (geacht) werd te zijn. Een meervoudig belang wil zeggen dat er voor meerdere partners een belang is op het adres. Per geselecteerd adres heeft de projectleiding een zogeheten 'signaaldocument' aangemaakt. De signaaldocumenten werden vervolgens geplaatst in een beveiligde samenwerkingsomgeving, genaamd de externe samenwerkingsfunctionaliteit (e-SWF). Voor de casustafel vulden de partners de signaaldocumenten op e-SWF aan met relevante informatie vanuit de eigen organisatie.

Tijdens een casustafel werd vervolgens integraal besloten welke interventies mogelijk en nodig zijn. Een interventie kan bijvoorbeeld betekenen dat een ketenpartner nader (administratief) onderzoek moet doen naar het signaal of dat besloten wordt om een locatiebezoek af te leggen. De projectleiding selecteerde vervolgens adressen voor de controledagen. Er hebben in totaal negen casustafels plaatsgevonden waarbij 82 adressen zijn besproken. In twee casussen is na overleg met het sociaal wijkteam afgezien van een locatiebezoek, zodat ingezette zorgtrajecten niet verstoord zouden worden.

Er zijn zeven controledagen georganiseerd waarbij 47 adressen werden bezocht. Deze controledagen werden gestart met een korte briefing. In de briefing werd door de leden van het interventieteam de voor het betreffende adres meest relevante informatie gedeeld. Tijdens de briefing vond ook de operationele verdieping plaats en werd in overleg bepaald welke partners de (grootste) belangen hadden en de feitelijke locatiebezoeken zouden uitvoeren.

Tijdens de controledagen is er steeds rekening gehouden met zowel de impact van de controle op de bewoners als de belangen van de verschillende partners. De locatiebezoeken werden altijd in koppels (twee leden van het interventieteam) uitgevoerd met inachtneming van de eigen bevoegdheden. Voorafgaand aan een controledag werd door de politie een veiligheidsrisico analyse uitgevoerd op de te bezoeken adressen ('go'- of 'no-go'-informatie).

Bij elke locatiebezoek is aan de bewoners informatie over het doel van het bezoek verstrekt. Daarnaast werd standaard een informatiebrief over het project uitgereikt. De medewerkers van het interventieteam hebben zich, zoals gebruikelijk, bij elke controle gelegitimeerd.

Na afloop van de locatiebezoeken vond er een gezamenlijke debriefing plaats. De bevindingen van de controles werden besproken en de eventuele vervolgaanpak werd bepaald. Door de projectleiders werd een terugkoppeling over de resultaten van deze vervolgaanpak bewaakt.

De resultaten uit de controles werden, daar waar nodig, gedeeld met belanghebbende partners. De aanpak van aangetroffen misstanden zijn door elk van de belanghebbende ketenpartner naar eigen belang en op basis van eigen taken en bevoegdheden uitgevoerd.

Na afloop van het project wordt een bericht met daarin de resultaten van het project voor de gemeentelijke website geschreven.

3.1 COVID-19

Het effect van Covid-19 op het project was groot. Door de Covid-19 maatregelen werden in eerste instantie locatiebezoeken uitgesteld, dan wel werd hiervan afgezien als met een administratieve controle voldoende zekerheden konden worden verkregen. Later in het project vonden wel locatiebezoeken plaats. De interne regels van de deelnemers hoe om te gaan met fysieke controles verschilden van elkaar. Zo mocht de ene partner wel locatiebezoeken afleggen terwijl een andere partner dit nog niet mocht. Hier is flexibel mee omgegaan. De controledagen zijn in kleinere groepen uitgevoerd. Deze controledagen werden diverse keren zo ingericht dat er bijvoorbeeld enkel één partner naast de gemeente nodig was.

De casustafels zijn in verband met de Covid-maatregelen digitaal uitgevoerd. Bij digitaal vergaderen is het de uitdaging om deelnemers verbonden te houden. Door het stilleggen van het project ontbrak de continuïteit. Deelnemers spraken en zagen elkaar langere tijd niet. De indruk van de projectleiders is dat hierdoor de gewenste teamspirit ontbrak.

4 RESULTATEN

De interventies hebben de volgende resultaten opgeleverd:

Resultaten	
Aantal BRP-registratie	14
Aantal adressen waarbij sprake was van huisvesting van arbeidsmigranten ²	12
Aantal mutaties/correcties Toeslagen	5
Aantal mutaties/correcties UWV	6
Aantal mutatie/correcties Sociale Recherche	3
Aantal mutaties/ nadere onderzoeken Nederlandse Arbeidsinspectie	2

In bijlage 1 zijn de feitelijke en financiële resultaten per partner benoemd. Het totale nadeel, opgebouwd uit terugvorderingen van onterecht verkregen uitkeringen, opgelegde boetes, correcties van de diverse toeslagen, naheffingen en besparingen door het beëindigen van uitkeringen bedraagt € 68.208. In één casus heeft Toeslagen naar aanleiding van een correctie € 606 uitbetaald

Er zijn adressen bekend geworden waar kamerverhuur aan arbeidsmigranten plaats vond en die niet eerder in beeld waren. Bij de adressen rondom de huisvesting van arbeidsmigranten was er in meerdere gevallen sprake van illegale bewoning en splitsing van de woning. Er zijn totaal 12 adressen onderzocht naar aanleiding van de bevindingen tijdens het project. Daarop is 9 keer strijdig gebruik aangetroffen en zijn er acht handhavingstrajecten ingezet vanuit Team Toezicht en Handhaving (bouw en woningtoezicht). Twee keer is de kamerbewoning beëindigd, één keer heeft dit geresulteerd in een omzetting en vier keer heeft dit geleid tot een legalisatie onderzoek. Ook is er in een situatie een last onder dwangsom opgelegd. Tevens heeft de Nederlandse Arbeidsinspectie onregelmatigheden aangetroffen in controles waar het de huisvesting van arbeidsmigranten betrof.

Verder hebben er veertien wijzigingen/ inschrijvingen, dan wel voornemens tot inschrijvingen, plaatsgevonden in de BRP.

Naast deze objectieve resultaten zijn ook resultaten behaald op het vlak van integrale samenwerking. Zo is de samenwerking tussen Team Veiligheid en Wijkgericht Werken en Team Levenszaken binnen gemeente Venlo intensiever geworden. Daarnaast is door WGA Venlo samenwerking ontstaan tussen de gemeente Venlo en landelijke partijen zoals UWV en de Nederlandse Arbeidsinspectie. Door de samenwerking in het project zijn er contacten gelegd die voor de toekomst van belang kunnen zijn. Dit kan ten goede komen aan de samenwerking over en weer.

² Waar dit niet bekend was of niet was toegestaan

Door het uitvoeren van huisbezoeken is er een mogelijk dat wordt gestuit op onderbenutting van voorzieningen en eventuele (meervoudige) problematiek. In het project hebben deze situaties zich niet voorgedaan. Wel is er in een casus geconstateerd dat er meer recht was op toeslagen dan werd betaald. Deze toeslagen zijn daarop ook aangepast. Huisbezoeken werken tevens preventief wanneer de toezichthouder de regels kan uitleggen aan de hand van de situatie die hij aantreft en er eventuele vragen gesteld kunnen worden door de burger. De controlebeleving van de burger wordt verhoogd. Tijdens het project is er geen ondermijnende criminaliteit gesignaleerd zodat er geen signalen gedeeld zijn met RIEC Limburg.

5 CONCLUSIES

Op basis van bovenstaande resultaten en bevindingen kan geconcludeerd worden dat de volgende doelstellingen geheel of ten dele behaald zijn:

- Het terugdringen van misbruik en oneigenlijk gebruik van toeslagen;
- Het terugdringen van uitkeringsfraude;
- Overtredingen van arbeidswetgeving;

Naast deze doelstellingen uit het LSI- convenant zijn daarmee samenhangende misstanden, te weten adres- en woonfraude, aangepakt. Ook is de kwaliteit van de BRP verbeterd. Het project had ook een positief effect op integrale samenwerking. Zowel binnen gemeente Venlo zelf als tussen gemeente Venlo en landelijke partners.

Ondanks bovengenoemde positieve resultaten is geconstateerd dat het aantal signalen en controles is achtergebleven bij de verwachtingen bij de start van het project. Daarmee was het project minder kosteneffectief dan verwacht.

Er waren bij de start van het project geen wijkgegevens, vergelijkbaar met een nul-meting, beschikbaar op het gebied van LSI-doelen en woon- en adresfraude. Een vergelijk van de situatie voor het project met de situatie na het project is dan ook niet mogelijk. De wijkanalyse gaf echter een kwetsbaar beeld van Klingerberg (met name Klingerberg-Zuid). De in de wijkanalyse benoemde problematieken zijn meestal goede voorspellers van o.a. misbruik of oneigenlijk gebruik van voorzieningen en criminaliteit.

Dit blijkt echter niet uit de projectresultaten. Het project heeft geen grote problemen met betrekking tot misbruik en oneigenlijk gebruik van voorzieningen inzichtelijk gemaakt. Signalen rondom oneigenlijk gebruik van bijstandsuitkeringen zijn weinig naar voren gekomen. Het project sorteert dan ook geen effect op de Venlose score op handhaving en invordering op basis van de Participatiewet. Ook is de bestuurlijke informatiepositie door informatiedeling en -analyse slechts minimaal verbeterd. Het ging daarbij met name om bekend geworden adressen waar kamerverhuur aan arbeidsmigranten plaats vond.

Kunnen we hieruit conclusies trekken over hoe de wijk ervoor staat op het gebied van naleving?? Nee, met conclusies trekken moeten we voorzichtig zijn. We kunnen stellen dat het project tot stand is gekomen en is uitgevoerd onder een ongelukkig gesternte. Zo ontbrak het aan de continuïteit binnen het project door de Covid-19 maatregelen en was er sprake van diverse personele wisselingen. De indruk van de projectleiders is dat hierdoor de gewenste teamspirit ontbrak. Dit heeft wellicht ook gevolgen gehad voor de kwantiteit en/of kwaliteit van de signalen. Het is daarnaast ook denkbaar dat, gelet op de veranderde tijdgeest naar aanleiding van de Toeslagenaffaire en de als gevolg daarvan aangescherpte (landelijke) discussie rondom gegevensuitwisseling, partners terughoudend zijn geweest in het aanleveren van signalen.

Er zijn geen signalen vanuit politie-informatie gedeeld. In de verkennende fase was gemeente Venlo, maar ook VNG Naleving, in de veronderstelling dat de politie signalen zou aanleveren over de thema's van het project. Tijdens de voorbereiding van het project werd echter duidelijk dat de politie geen signalen zou aanleveren vanwege privacywetgeving. Er kon alleen gebruik gemaakt worden van de reguliere informatiestromen vanuit de politie die niet specifiek zagen op de doelen van het project. Inmiddels heeft de politie landelijk het standpunt ingenomen dat zij geen signalen meer direct inbrengt in LSI-verband.

Een bijzondere factor binnen het project was ook dat de IND op 1 januari 2022 is gestopt met actieve deelname aan het project vanwege de landelijk ontstane druk door asielaanvragen.

Verder dient opgemerkt te worden dat Woningcorporaties Antares en Woonwenz geen signalen hebben gemeld bij de gemeente. Antares bezit relatief de meeste huurwoningen binnen het totaalbezit van woningcorporaties in Klingerberg. De voor het project aangewezen contactpersoon bij Antares was gedurende het project langdurig afwezig. Het is niet duidelijk welke invloed dit heeft gehad. Recent hebben de woningcorporaties en gemeente Venlo uitgesproken dat het gemeenschappelijk belang op het gebied van woonfraude wordt (h)erkend en is de wens om de samenwerking een nieuwe impuls te geven aanwezig.

Samenvattend kan men stellen dat harde conclusies over het achterblijven van het aantal signalen en controles bij de verwachtingen bij de start van het project niet getrokken kunnen worden. Er was sprake van meerdere bijzondere factoren. Het is complex om aan te geven waartoe die afzonderlijke factoren hebben geleid. Feit is wel dat het project resultaten heeft opgeleverd, de doelstellingen (deels) zijn behaald en het project een positieve bijdrage heeft geleverd aan de integrale samenwerking.

6 BORGING

De gemeente Venlo heeft dat met de uitvoering van dit project belangrijke ervaringen zouden worden opgedaan. Daar waar door dit project verbeteringen aan te brengen zijn in werk- en beleidsprocessen, zullen deze worden meegenomen in het borgingstraject.

6.1 HET BELANG VAN INFORMATIEDELING EN -ANALYSE

In een LSI-project mogen samenwerkingspartners hun signalen en gegevensbestanden wettelijk koppelen, om zo beter te kunnen analyseren waar risico's zitten en wat de ernst en omvang van de situatie is. Iedere organisatie brengt zijn eigen informatie en expertise in en door informatie te combineren wint deze aan diepgang.

Alle adressen die ingebracht zijn in dit project, zijn voortgekomen uit risicoanalyses die de partners onder eigen verantwoordelijkheid in hun ter beschikking staande systemen hebben uitgevoerd.

De gemeente Venlo wil graag haar organisatie zodanig inrichten dat er meer informatie gestuurd gewerkt kan worden. Er dient systematisch data verzameld, beheerd, geanalyseerd en geïnterpreteerd te worden. WGA Venlo werd gezien als een project waarbinnen met informatie gestuurd werken 'geëxperimenteerd' zou kunnen worden. Er hebben een aantal bijeenkomsten met analisten van de VNG plaatsgevonden om één en ander met elkaar te verkennen.

De mogelijkheden voor data-analyse gericht op leefbaarheid- en veiligheidsvraagstukken in de wijk waren echter zeer beperkt. De beperking zit in artikel 64 van de Wet SUWI en het daarop gebaseerde LSI-convenant. Het gaat daarbij om samenwerking van partijen op het gebied van toezicht en handhaving van sociale zekerheid, fiscaliteit en arbeidswetgeving.

Uiteindelijk heeft er, gezien de wettelijke beperkingen van artikel 64 Wet SUWI en het LSI-convenant, alleen een query en data-analyse plaatsgevonden op de binnen de Participatiewet bekende risico's.

Daarnaast is in het project de samenwerking gezocht met Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) om de adressen voortkomend uit de gemeentelijke risicoanalyse te koppelen aan de gegevens van waterverbruik.

Ook is door gemeente Venlo een zogenaamde leegstandslijst gedeeld met het Regionale Informatie- en Expertise Centra Limburg (RIEC Limburg). RIEC Limburg heeft daarop een analyse uitgevoerd in het kader van de RIEC-pilot 'Onverklaarbare leegstand'. De analyse van het RIEC leverde 34 adressen op. Daarvan zijn negen adressen in de WGA nader onderzocht in het kader van het vermoeden van kamerverhuur aan arbeidsmigranten.

Deze ervaringen op het gebied van informatiedeling en -analyse zullen worden meegenomen binnen de beoogde stappen op het gebied van informatie gestuurd werken.

6.2 HET BELANG VAN EEN CORRECTE BRP

De Wet basisregistratie personen wordt uitgevoerd door gemeenten. De BRP kent vele afnemers, die de BRP gebruiken voor door hen uit te voeren taken. Incorrecte registratie maakt misbruik van voorzieningen mogelijk en het rechtmatig gebruik van voorzieningen onmogelijk. Mutaties in de BRP dienen daarom zorgvuldig plaats te vinden.

De samenwerking tussen Team Veiligheid en Wijkgericht Werken en Team Levenszaken is als gevolg van WGA Venlo intensiever geworden, zowel op uitvoerings- als op beleidsniveau. Beide teams (h)erkennen het gemeenschappelijk belang van een correcte BRP.

Ten tijde van het schrijven van deze eindrapportage werd bekend dat niet alle LAA-onderzoeken opgepakt kunnen worden in Venlo in verband met capaciteitsgebrek binnen de afdeling Levenszaken.

6.3 HET BELANG VAN INTEGRALE SAMENWERKING

Door WGA Venlo is een samenwerkingsrelatie ontstaan tussen de gemeente Venlo en landelijke partijen zoals UWV en de Nederlandse Arbeidsinspectie. Tijdens de casustafels en controledagen, werd actief met elkaar samengewerkt. Informatie die van belang was voor elkaar, werd met inachtneming van de wettelijke mogelijkheden, met elkaar gedeeld.

Het is de vraag of en hoe samenwerking tussen gemeente Venlo met LSI-partners, na afloop van het project, vormgegeven kan worden. Bij het ontbreken van een LSI-projectstructuur kan informatie niet op basis van artikel 64 Wet SUWI en het LSI-convenant gedeeld worden. Voor het delen van persoonsgegevens conform de AVG lijkt aanpassing van wetgeving of het treffen van een voorziening noodzakelijk. Op landelijk niveau dient hiervoor aandacht gevraagd te worden

Het betrekken van de Nederlandse Arbeidsinspectie bij de periodieke integrale controles van gemeente Venlo is zeer wenselijk, o.a. gelet op misstanden rondom tewerkstelling en huisvesting van internationale werknemers en illegale kamerbewoning.³ De informatiepositie van beide partijen kan versterkt worden en er kan doeltreffender worden opgetreden tegen bovengenoemde misstanden. Het maken en vervolgens formaliseren van samenwerkingsafspraken voor gezamenlijke controles ligt dan ook in de rede.

³ Bij de integrale controles gaat het om een gezamenlijke (en/of afgestemde) controle in het kader van verschillende gemeentelijke taakvelden (o.a. APV, BRP, Participatiewet, WABO).

BIJLAGE 1 FINANCIËLE RESULTATEN PARTNERS

Toeslagen

- 4 correcties ten bedrage totaal € 7.893
- 1 correctie aanspraak op ten bedrage € 606

UWV

- 6 terugvorderingen ten bedrage van totaal € 56.973
- 2 boetes € 1.089

Sociale Recherche (gemeente Venlo)

- 2 terugvorderingen ten bedrage van totaal € 2.253
- 1 beëindiging uitkering

BIJLAGE 2 AANBEVELINGEN

Algemeen

1. Onderschat de voorbereiding van het project niet. Het vereist veel tijd en aandacht. Denk aan de voorkant van nieuwe LSI-projecten goed na over de keuze van de wijk en kijk daarbij zorgvuldig naar de beschikbare gegevens en feitelijkheden. Plan ook voldoende tijd in voor het privacy impact assessment (DPIA).
2. Borg zo veel als mogelijk de continuïteit binnen de projectorganisatie/deelnemers.

Gemeente Venlo

1. Neem de binnen het project opgedane ervaringen op het gebied van informatiedeling en -analyse mee bij de stappen die nog gezet moeten worden op het gebied van informatie gestuurd werken.
2. Breid de capaciteit van Team Levenszaken uit voor het doen van LAA-onderzoeken gelet op de relevantie van een correcte BRP voor de gemeente en haar partners. Het uitvoeren van BRP- controles is een belangrijke taak van gemeenten. Door het oppakken van LAA-onderzoeken en andere signalen vanuit ketenpartners kan de kwaliteit van de BRP significant verbeterd worden waar alle overheidspartijen voordeel van hebben.
3. Maak en formaliseer samenwerkingsafspraken tussen de gemeente en de Nederlandse Arbeidsinspectie voor het delen van informatie en het uitoefenen van gezamenlijk toezicht en handhaving bij misstanden rondom huisvesting internationale werknemers en illegale kamerbewoning.

LSI

1. Pas het landelijk projectplan zodanig aan dat nadere, en dus concretere, invulling wordt gegeven aan de in artikel 26 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming neergelegde verplichting voor partijen om op een transparante wijze hun samenwerkingsafspraken en hun verantwoordelijkheden jegens elkaar en jegens betrokkene vast te leggen⁴

VNG Naleving

1. Begeleid gemeenten meer met kennis over het uitvoeren van een DPIA ten behoeve van een LSI-project en adviseer in welke fase van het project de DPIA het meest passend uitgevoerd kan worden.
2. Vraag landelijk aandacht voor het aanpassen van of voorzien in wetgeving of voor het treffen van een voorziening om integrale samenwerking tussen gemeenten en LSI-partners buiten de LSI-projectstructuur mogelijk te maken om onder andere de

⁴ Inmiddels is dit landelijke projectplan vervallen en zijn de samenwerkingsafspraken aangepast en verbeterd ten opzichte van de situatie die gold voor het project in Venlo.

leefbaarheid en veiligheid in wijken te vergroten

